

ANTI-PESTPROTOCOL

Den Haag, augustus 2024

Dit pestprotocol is gemaakt voor het Pleysier College Westerbeek te Den Haag. Op het Westerbeek zitten leerlingen met een gedragsstoornis en/of psychiatrische problematiek. Elke leerling is anders en reageert dus anders op bepaalde situaties. Dit geldt ook voor pesten. Wat voor de ene leerling plagen is, kan door de andere leerling ervaren worden als pesten. Het is de taak van de medewerkers van de school om dit pestgedrag te voorkomen. Het doel van dit protocol is dat leerlingen zich op het Westerbeek veilig voelen. Wanneer leerlingen zich veilig voelen, kunnen zij zich optimaal ontwikkelen. Om pesten te voorkomen hebben we als school de medewerking nodig van de leerlingen, ouders/verzorgers en de medewerkers van het Pleysier College Westerbeek. Al deze partijen moeten pesten erkennen als een probleem. Nog voordat het pesten een kans krijgt op het Westerbeek College, moet dit onderwerp besproken zijn door school. Door de leerlingen op de hoogte te stellen van wat wel en niet kan en dus mag, neemt school een duidelijke stelling in. Zo kunnen leerlingen aangesproken worden door medewerkers van de school op hun gedragingen. Deze worden, indien nodig, besproken met de ouders/verzorgers. In elk geval van pesten wordt de mentor op de hoogte gesteld en zal hij/zij dit met de pester of gepeste leerling bespreken. Waar nodig zal de anti-pestcoördinator worden ingeschakeld en eventueel daarvoor verder bevoegd gezag.

Er moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat sommige leerlingen niet of heel moeilijk naar zichzelf kunnen kijken. Dit betekent dat zij bepaalde acties van anderen of zichzelf niet juist kunnen inschatten. Hierdoor is het altijd belangrijk voor de docenten dat zij bij duidelijke signalen van pestgedrag tijdig de mentor waarschuwen, maar natuurlijk zelf ook in grijpen. Zelfs bij navraag kan het slachtoffer van pesten zich door zijn of haar stoornis in sommige gevallen nog niet gepest voelen. Door tijdig ingrijpen kan een hoop leed voorkomen worden. Daarbij is het ook van belang dat niet alleen de gepeste leerling wordt geholpen en begeleid, maar ook de leerling die pest. Dit gaat in samenspraak met de mentor en ouders/verzorgers.

Voor verdere informatie en welke weg te volgen wordt later besproken in dit protocol.

Jolanda Suijker, leraarondersteuner en anti-pestcoördinator

Angela van Beele, leraarondersteuner en anti-pestcoördinator

Inhoudsopgave

1. Wat is pesten?	4
1.1 Hoe wordt er gepest?	4
1.2 De gepeste leerling	5
1.2.1 Niet praten over pesten	5
1.2.2 Signalen dat de leerling gepest wordt	5
1.3 De pester	6
1.3.1 Pestgedrag	6
1.3.2 De meelopers en andere leerlingen	6
2. Het aanpakken van pesten	7
3. Pestprotocol	8
3.1 Uitgangspunten	8
3.2 Aanpak van pesten	8
3.2.1 De vijfsporenaanpak	8
3.2.2 Preventieve maatregelen	9
3.2.3 Stappenplan meldingen na pesten	11
3.3 Sanctieladder	12
4. Digitaal pesten/ cyberpesten	14
4.1 Wat is Cyberpesten?	14
4.1.1 Hoe wordt er gepest?	14
4.2 Het stappenplan na een melding van cyberpesten	15
4.3 De politie	16
4.3.1 Melding of aangifte?	16
5. Bijlage 1 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	17
6. Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	18
7. Bijlage 3 Contract “veilig op school & veilig op het internet	19
8. Bijlage 4 Tips voor leerlingen	20
9. Bijlage 5 Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten	21

1. Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling door één of meerdere personen vanuit een machtspositie iemand anders herhaaldelijk en voortdurend op een vervelende manier lastig valt, door degene uit te schelden, te slaan of psychologische schade toe te brengen. Pesten is een vorm van geweld en kan daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend zijn. Over de redenen waarom mensen zich grensoverschrijdend gedragen, bestaan allerlei theorieën. Echter, een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden.

Pestgedrag moet door iedereen serieus worden genomen!

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben bij het tegengaan van pesten een signalerende taak. Zij bieden hulp aan de leerlingen die hierom vragen, zij dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze groeps gesprekken houden in de klas, meestal tijdens het mentoruur, en aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

1.1 Hoe wordt er gepest?

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, mailtjes, via Whatsapp berichtjes sturen
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
Achternvolgen:	opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes en bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
Seksueel:	seksueel getinte opmerkingen, 'uitkledende' blikken, ongewenste aanrakingen of ongewenst versturen van pornografische afbeeldingen, dit kan zowel gaan om verbaal als lichamelijk gedrag. Dit gedrag komt vaker voor bij jongens.

1.2 De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan door verschillende oorzaken komen, bijvoorbeeld door hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen.

Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een bepaald instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen.

1.2.1 Niet praten over pesten

Een leerling die wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- Het probleem lijkt onoplosbaar
- Het idee dat de leerling niet mag klikken

1.2.2 Signalen dat de leerling gepest wordt

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen
- Thuis niet meer iets over school vertellen
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen (bovenarmen, bovenbenen)
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures verzinnen om niet naar school te hoeven

1.3 De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij lijken populair door zich zo voor te doen, maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag te vertonen. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters willen eigenlijk aandacht van volwassenen en zullen niet enkel moeten worden afgestraft voor hun gedrag. De achterliggende redenen van het gedrag moeten worden achterhaald. In bijlage 2 wordt uitleg gegeven over hoe je een gesprek met een pester aan kan gaan.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt immers om gepest te worden.

1.3.1 Pestgedrag

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

1.3.2 De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Meestal gebeurt dit uit angst dat wanneer zij niet met de pester mee doen, zij zelf het slachtoffer zullen worden van pestgedrag. Het kan ook zo zijn dat meelopers het stoere gedrag van de pester wel interessant vinden en ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Ook kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. Als laatste is er de groep leerlingen die zich afzijdig houdt als er wordt gepest. Zij voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze het niet opnemen voor het slachtoffer of hulp inschakelen van een volwassene.

2. Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. In de volgende hoofdstukken wordt het pestprotocol omschreven, geschreven voor het Westerbeek College. In dit protocol worden handvatten geboden voor zowel de vakdocenten, mentoren, maar ook voor de leerlingen zelf. Ook wordt aandacht geschonken aan cyberpesten en hoe hiermee dient te worden omgegaan.

3. Pestprotocol

Met het pestprotocol laat het Westerbeek College zien dat pestgedrag niet wordt geaccepteerd op school en dat dit wordt aangepakt volgens een bepaalde handelswijze, zoals omschreven in dit protocol. Ook naar ouders en leerlingen toe vormt dit protocol een uitleg hoe er met pestgedrag op onze school wordt omgegaan.

3.1 Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders/verzorgers en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt gezien.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het anti-pestprotocol).
5. De school heeft preventieve (les)activiteiten. Deze worden aan het begin van het schooljaar en onder andere tijdens de week tegen pesten ingezet.

3.2 Aanpak van pesten

3.2.1 De vijfsporenaanpak

De vijfsporenaanpak geeft de betrokken partijen weer rondom pesten en hun rol hierin.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

De mentor of anti-pestcoördinator biedt steun aan de leerling die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- De hulp van de anti-pestcoördinator wordt aangeboden.

Het bieden van steun aan de pester door de mentor of anti-pestcoördinator

- Het confronteren van de leerling met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- Er wordt getracht om de achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen.
- De hulp van de anti-pestcoördinator wordt aangeboden.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

- De anti-pestcoördinator geeft samen met de mentor voorlichting over pesten.
- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor evalueert dit weer met de klas op een ander moment.

Het bieden van steun aan de ouders door middel van (persoonlijk) contact

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Ouders van leerlingen die gepest worden, kunnen soms moeite hebben, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken, om zo pesten te voorkomen. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen. Naar deze specifieke begeleiding of training zal worden gekeken door de gedragsdeskundigen van het Westerbeek College. De gedragsdeskundige zal dit communiceren met de ouders. Zij kunnen vervolgens een besluit nemen of hun kind de begeleiding of training gaat volgen of niet.

Spreekuur bureau HALT

De spreekuren van Bureau Halt vinden plaats op de maandagochtend tussen 09.00 en 12.00 uur. Deze spreekuren worden ingezet bij leerlingen die grensoverschrijdend gedrag vertonen, zoals fysieke- en verbale agressie, vernieling of verzuim. Vanuit dit spreekuur gaan jongeren met een Halt-medewerker in gesprek om recht te zetten wat verkeerd is gegaan. Door te leren van hun fouten voorkomen zij schorsing of erger: aangifte en in aanraking komen met het strafrecht. Tijdens de spreekuren laat Halt jongeren reflecteren op het incident (bewustwording) en is er aandacht voor excuus maken en het aanleren van sociale vaardigheden. Alvorens de gesprekken plaats gaan vinden, wordt eerst toestemming van de ouders/verzorgers gevraagd. Verder zal Halt de ouders/verzorgers en docenten altijd betrekken in het verdere proces.

3.2.2 Preventieve maatregelen

Voorkomen is altijd beter dan genezen, oftewel: voordat pesten een kans krijgt, is het belangrijk dat het Westerbeek College actief bezig is met dit onderwerp. Het is effectief wanneer leerlingen direct op de hoogte worden gesteld van wat wel en wat niet mag binnen de school, zodra ze een leerling van het Westerbeek worden. Daarom hangen op onze school op duidelijke zichtbare plekken, de vijf gedragsnormen:

1. Wij luisteren naar elkaar.
2. Wij houden rekening met elkaar.
3. Wij hebben een positieve (werk) houding.
4. Wij helpen elkaar.
5. Wij houden ons aan deze gedragsnormen.

Het onderwerp pesten moet aan de start van het nieuwe schooljaar actueel zijn bij de mentor en dus bespreekbaar worden gemaakt. De mentor kiest voor verschillende vormen van voorlichting. Hierin kan de leerling zowel actief als passief meedoen.

De mentor regelt zelf of krijgt via ondersteuning van de anti-pestcoördinator:

- Een presentatie waarin op speelse wijze het pesten en de gevolgen ervan duidelijk worden gemaakt;
- Een groepsdiscussie aan de hand van bepaalde stellingen;
- De mentor kan kiezen voor een contract met de leerlingen (zie bijlage 3 als voorbeeld, de mentor kan dit samen met de klas doen).

Het onderwerp pesten wordt actief besproken in "De week tegen pesten" aan het begin van het schooljaar. Dit geldt in het algemeen voor de eerste twee leerjaren. Als een derde klas of hoger dit ook wil, kan de mentor de anti-pestcoördinator inschakelen voor informatie, materiaal of ondersteuning. Dit is tevens een mogelijkheid als het halverwege het schooljaar in welke klas dan ook nodig mocht zijn.

De anti-pestcoördinatoren geven aan het begin van elk schooljaar een voorlichting aan de eerste klassen over pesten en groepsvorming in de klas.

Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar juist als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

Daarbij is het ook van groot belang dat bij de start van elk schooljaar de mentor samen met zijn/haar klas gaat kijken naar de groepsvorming. Welke leerlingen zitten in je klas? Hoe gaan deze leerlingen met elkaar om? Helpen zij elkaar wanneer dit nodig is?

Een vast punt op de schoolagenda zijn de zogenaamde "Gouden Weken". Dit hebben wij aan het begin van schooljaar 2023 / 2024 in werking gezet. De start van het schooljaar legt de basis voor een fijne klas, echt contact met elkaar te hebben en elkaar te leren kennen inclusief de mentor. Dit legt ook een preventieve basis om het pedagogisch klimaat in de klas positief te stimuleren. Op de helft van het schooljaar, direct na de voorjaarsvakantie, is er een vervolg.

3.2.3 Stappenplan meldingen na pesten

A. De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in de bijlage 1 en 2. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt. Hierbij kan worden gedacht aan extra aandacht voor het ondertekende pestcontract. De ouders / verzorgers worden ook op de hoogte gebracht.
2. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en het benadrukken welke verantwoordelijkheid iedere leerling heeft.
3. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de coördinator leerlingzaken en de anti-pestcoördinator van de school. En worden ouders / verzorgers ook weer op de hoogte gebracht.
4. De mentor overhandigt de anti-pestcoördinator het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.

B. De anti-pestcoördinator

1. De anti-pestcoördinator neemt de rol van de mentor over, wanneer er herhaling van pestgedrag is en het klassenverband overstijgt. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
(zie bijlage 2)
  - confronteren;
  - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen;
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
2. In het contact met de gepeste wordt gekeken of de leerling sociaal gedrag vertoont, waardoor hij / zij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
3. De anti-pestcoördinator adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, en biedt hulp aan op vrijwillige basis.
4. De anti-pestcoördinator kan een inbreng hebben in de mentorlessen en het pestgedrag met de leerlingen bespreken.
5. En bespreekt het pestgedrag en de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
6. En koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.

Blijft de leerling pestgedrag vertonen en hebben de maatregelen van de mentor, coördinator leerlingzaken en de anti-pestcoördinator niet geholpen, dan wordt de directeur, adjunct-directeur of teamleider KWS ingeschakeld. Indien nodig kan er worden overgegaan op een schorsing/ time-out of verwijdering van de leerling. Deze maatregelen worden verder onder de stappen C, D en E uiteengezet.

C. De coördinator leerlingzaken (CL'er) of de (adjunct) directeur in samenspraak met de anti-pestcoördinator

1. De anti pestcoördinator stelt alle betrokken ouders / verzorgers op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
2. De coördinator leerlingzaken of (adjunct) directeur kan verdere stappen ondernemen tegen de pester. Gedacht kan worden aan een time-out, schorsing of verwijdering afhankelijk van de ernst en de duur van het pestgedrag (verdere informatie onder de stappen D en E).

D. Schorsing/ time-out

Er wordt overgegaan op schorsing/ time-out wanneer de genomen maatregelen geen effect hebben gehad op de leerling. Door middel van schorsing/ time-out is er kans dat de leerling in die mate bewust wordt gemaakt van zijn/haar gedrag en dat hij/zij het vertoonde gedrag in het vervolg aanpast en op school kan blijven.

Duidelijk wordt gemaakt, dat wanneer de leerling zijn/haar gedrag niet aanpast, de leerling verwijderd zal worden, omdat de veiligheid op school niet kan worden gewaarborgd.

E. Niet meer welkom op school

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag en er liggen geen perspectieven meer tot verandering, dan kan en wil de school geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan het besluit te nemen dat de leerling niet meer welkom is op school en dus geen lessen meer klassikaal mag gaan volgen. De leerling zal vervolgens op afstand nog onderwijs aangeboden krijgen. Echter de verantwoordelijkheid voor de leerling blijft bij school totdat deze geschakeld is naar bijv. een andere school.

De taak van alle medewerkers op school

In de Wet veiligheid op school staat vermeld dat **alle medewerkers** op school een signalerende rol hebben. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten. Een melding kan worden gedaan in (het leerlingvolgsysteem) Somtoday, zodat iedereen op de hoogte is en het pestgedrag in de gaten wordt gehouden. Maar dit kan ook door een mailbericht te sturen naar de mentor en anti-pestcoördinator. Het adequaat reageren kan ook worden gedaan door o.a. het geven van een groene of gele kaart tijdens de les, afhankelijk van de situatie.

3.3 Sanctieladder

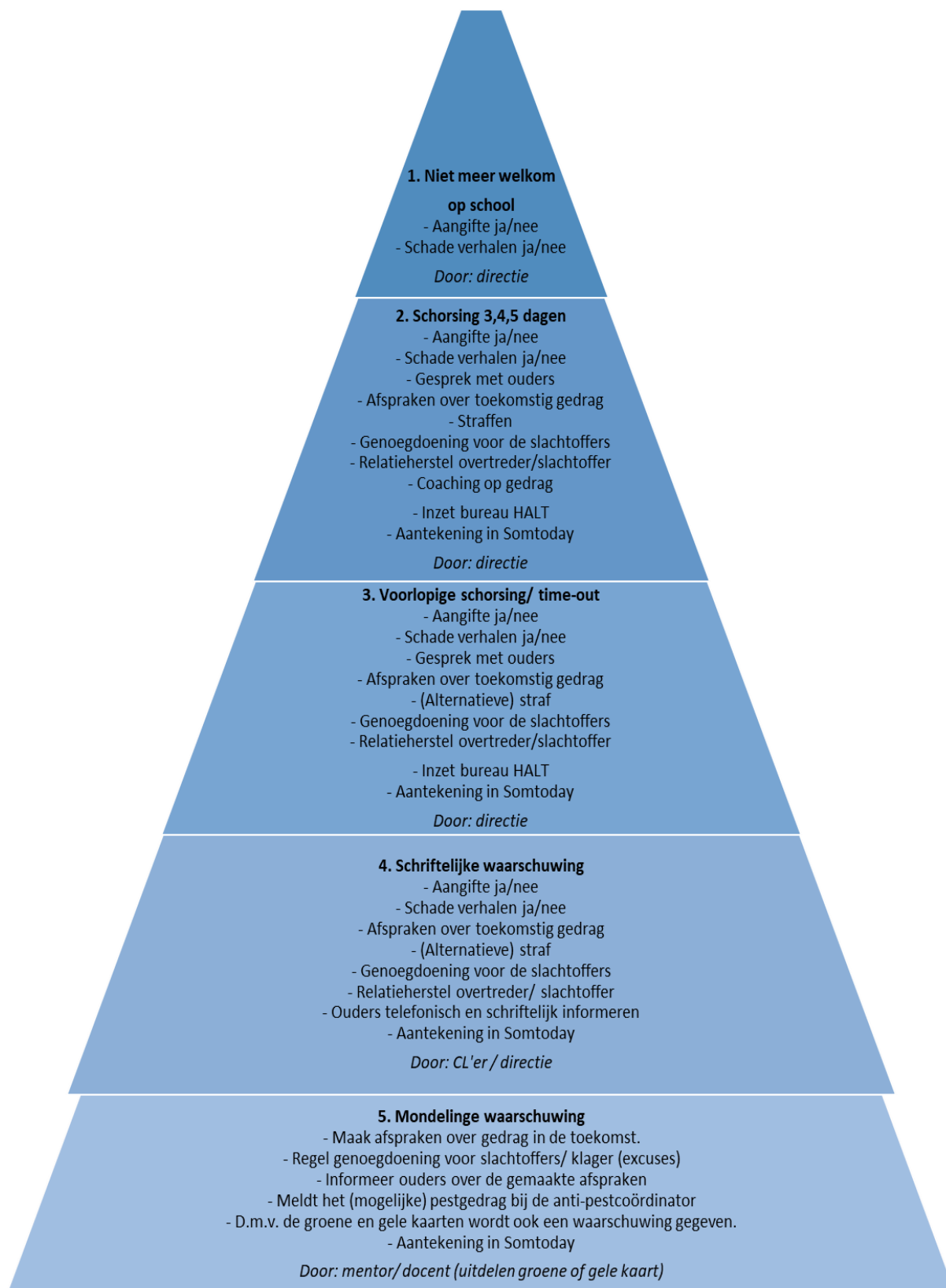
De sanctieladder zoals wordt weergegeven in dit protocol geeft de volgorde van maatregelen aan die de school kan nemen. De maatregelen onder nummer 1 zijn hierbij het zwaarst, de maatregelen onder nummer 4 het lichtst.

De sanctieladder kan worden gekoppeld aan de hierboven besproken stappen A t/m E. Hierbij is stap A. het gesprek van de mentor met de leerlingen gelijk aan stap 5 van de sanctieladder. De sanctieladder vormt een aanvulling op de genoemde stappen.

De coördinator leerlingzaken of (adjunct)directeur of teamleider KWS wordt altijd betrokken bij de stappen 3 t/m 1 van de sanctieladder. Deze stappen betreffen maatregelen als een time-out, schorsing of wanneer de leerling niet meer welkom is op school. Bij stap 2 en stap 3 adviseert de school aan ouders/verzorgers en de leerling de inzet van Bureau HALT.

Wanneer er sprake is van pestgedrag wordt hier een notitie van gemaakt in Somtoday. Hierin worden de betrokkenen vermeld. Is er daadwerkelijk sprake van een incident, dan wordt de schoolwijkagent te allen tijde ingelicht.

N.B. De sanctieladder is te zien op de volgende pagina.

4. Digitaal pesten/ cyberpesten

Snel contact via het internet is voor velen een vanzelfsprekendheid geworden, zonder nadrukkelijke controle van ouders, docenten, vrienden etc. Het internet biedt veel mogelijkheden om te leren en de wereld te ontdekken, de behoefte aan verbinding en ergens bij horen is groot.

Ondanks deze positieve ontwikkeling, brengt het internet ook risico's met zich mee. Grenzen zijn niet altijd duidelijk en jongeren staan erom bekend grenzen ook graag te verleggen. Bovendien overzien zij niet altijd de gevolgen van wat zij op het internet doen. Zo kunnen zij zomaar informatie afstaan aan een vreemde, maken ze ruzie of geven ze zich soms letterlijk bloot voor de webcam of camera van hun mobieltje. Vaak staan zij er niet bij stil dat deze informatie/foto's blijven rondzwerven op het internet en dat zij deze er niet zelf meer af kunnen halen met alle gevolgen van dien.

Via het internet is er continu sprake van groepsdruk, doe je niet mee aan sociale media die "hot" is, dan hoor je er niet meer bij.

Voorlichting hierin is daarom als school belangrijk om aan te bieden, zodat de leerlingen worden geholpen welke informatie je wel en niet kan delen op het internet. Belangrijk is te onthouden dat je je op het internet hetzelfde dient te gedragen als bij fysiek contact met anderen. Vaak weten jongeren niet wanneer zij de wet overtreden. Wat volgens de wet in het dagelijkse leven niet mag, mag ook niet op het internet. Denk hierbij aan: beledigen, bedreiging, stalken, discriminatie, identiteitsmisbruik, hacken etc.

Een veilig en open schoolklimaat is van belang, dit maakt het gesprek over grenzen mogelijk en dus ook het gesprek over het overschrijden van die grenzen. Ga in gesprek met leerlingen over grenzen, zowel online als offline. Op deze manier zorg je ervoor dat leerlingen ook zelf aan de bel trekken, wanneer zij vinden dat een medeleerling te ver gaat. Wanneer situaties uit de hand lopen, kan de schoolwijkagent worden betrokken.

4.1 Wat is Cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via de mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. De reden is dat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Het is dan ook makkelijker om online te pesten, niemand weet immers dat jij het bent en het pesten kan na schooltijd verder gaan.

4.1.1 Hoe wordt er gepest?

- Pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatberichten via WhatsApps of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het ongewenst ontvangen en versturen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden via webcam of de camera van je mobiel kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden, je weet niet waar deze beelden terecht komen.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

4.2 Het stappenplan na een melding van cyberpesten

Taak van de mentor

1. Bewaar de berichten.

Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen. Denk aan gegevens als:

- Data en (exacte) tijdstippen
- E-mail en internetadressen
- Gebruikersnaam en nickname(s) van betrokkene(n)
- Prints van chatlogs en mailberichten
- Bewaarde WhatsApp berichten
- Schermafdrucken (via een screenshot of een foto).

2. Blokkeren van de afzender.

Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pest-mail of pest bericht via WhatsApp kan blokkeren.

3. Probeer de dader op te sporen.

Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Belangrijk is dat dit onder leiding van de schoolwijkagent gebeurt. De school kan immers niet zelf voor agent gaan spelen.

4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.

Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen. Verwijs de ouders zo nodig door naar externe hulpverlening. Zij kunnen contact opnemen met o.a.:

- de kindertelefoon via telefoonnummer: 0800-0432 of via de website:

www.kindertelefoon.nl

- jouw veilige school via de website: www.jouwveiligeschool.nl

5. Inzet bureau HALT

Bij grensoverschrijdend gedrag wordt door school Bureau HALT op de hoogte gebracht en zo nodig ingezet. De leerling zal vervolgens, met toestemming van ouders/verzorgers, uitgenodigd worden voor het spreekuur van bureau HALT.

6. Adviseer aangifte.

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101). Ook de schoolwijkagent kan ouders hierin adviseren.

7. De anti-pestcoördinator

De mentor verwijst de pester en/of de gepeste leerling door naar de anti-pestcoördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

4.3 De politie

Scholen zijn in de positie om vroegtijdig signalen op te vangen van zorgelijke situaties die zich op het internet afspelen. Soms is er een directe aanleiding om de politie in te schakelen, wanneer er bijvoorbeeld een naaktfoto rond circuleert onder de leerlingen of wanneer een leerling op een andere manier online hard is aangepakt. Wanneer een ruzie escaleert, zullen leerlingen met elkaar in gesprek moeten gaan. Het is van belang de situatie helder te krijgen en een inschatting te maken van de impact, omvang en of er sprake is van een mogelijk strafbaar feit. Heeft de school een sterk vermoeden dat er een strafbaar feit is gepleegd, dan wordt aangeraden contact met de politie op te nemen.

Echter hoeft het doel van dit contact niet per definitie een aangifte te zijn. De contactpersoon van de politie/schoolwijkagent kan meedenken over de te nemen stappen en zou vervolgens kunnen bemiddelen tussen slachtoffer, dader en school. Ook zou de contactpersoon het slachtoffer kunnen adviseren en helpen met het begeleiden van een formele aangifte als dit noodzakelijk wordt geacht. Verder zou diegene ook het slachtoffer kunnen verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp.

4.3.1 Melding of aangifte?

Iedereen kan een melding maken of aangifte doen, hiervoor hoeft je niet het slachtoffer te zijn. Je kunt ook aangifte doen als je wilt voorkomen dat anderen mogelijk slachtoffer worden. Met een aangifte wordt de politie verzocht een strafrechtelijk onderzoek te doen, dit mag alleen wanneer er een aangifte is.

Er kan ook een melding worden gedaan, je stelt dan de politie alleen op de hoogte van de situatie. De informatie wordt vastgelegd en kan van groot belang zijn wanneer meerdere meldingen leiden tot een aangifte en dus vervolgonderzoek.

5. Bijlage 1 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou weleens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn/haar gevoelens en hoe maakt hij/zij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. "Je bent niet goed genoeg!" Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Vaak zoeken zij ook een verklaring voor het pestgedrag bij zichzelf, het zal wel aan hen liggen. Besteed hier aandacht aan en geef aan dat dit absoluut niet zo is!

6. Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn/haar gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.
- Begeleiding van de anti-pestcoördinator voor de leerling die pest.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- *Probleemgericht* en richt zich op gedrag wat waar te nemen is.
Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- *Relatiegericht*. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld:
Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.
Zeg nooit: Je bent heel gemeen.
Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- *Specifiek blijven*. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- *Veranderingsgericht*: Je stelt zaken vast en inventariseert hoe het anders kan.

Het pestgedrag moet stoppen!

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt. De stappen D en E van het stappenplan, schorsing en indien nodig dat het besluit genomen moet worden dat de leerling niet meer welkom is op school. De veiligheid van de leerlingen staat voorop!

Begeleiding anti-pest coördinator

De leerlingen die pesten kunnen van de anti-pestcoördinator ook individuele gesprekken krijgen, zodat zij geholpen kunnen worden.

Hiervoor zou de inzet van media empowerment: **weten, voelen, willen en doen** gebruikt kunnen worden.

1. *Weten*. Het erkennen van de leerling, weet dat hij/zij pest.
2. *Voelen*. Door open vragen te stellen, erachter komen wat de pester voelt.
3. *Willen*. Het stoppen met pesten, maar hoe doe je dat dan?
4. *Doen*. De bewustwording van het pesten en een doel hebben om hiermee te stoppen. Als de pester weer gaat pesten dan zal je hem/haar direct hiervan bewust moeten maken.

8. Bijlage 3 Contract “veilig op school & veilig op het internet”

Contract “veilig in school”

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik (naam)..... mij aan de volgende afspraken:

- Ik accepteer de ander zoals hij of zij is
- Ik ben aardig voor anderen
- Ik behandel een ander, zoals ik zelf ook behandeld zou willen worden
- Ik blijf van anderen af
- Ik blijf van de spullen van een ander af
- Als ik iets wil lenen van iemand, dan vraag ik dit eerst
- Ik laat anderen uitpraten
- Als iemand niet aardig doet tegen mij vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
- Ik spreek op de manier zoals die van mij wordt verwacht, schelden of het gebruiken van grof taalgebruik doe ik niet
- Ik geef pesten geen kans, aan roddelen, uitlachen en/of bedreigen doe ik niet mee
- Merk ik dat er iemand wordt gepest of er via het internet onaardige dingen worden gezegd/ foto's van iemand worden geplaatst, dan meld ik dit bij mijn mentor
- Als er een ruzie is tussen leerlingen haal ik hier een medewerker van het Westerbeek College bij

Houd ik mij niet aan de regels, dan ben ik mij ervan bewust dat ik de regels van de school overtreed en dit consequenties voor mij heeft. Er zal contact worden opgenomen met mijn ouders en een gesprek met mijn mentor, anti-pestcoördinator, de teamleider of de directeur is mogelijk.

Handtekening mentor:

Handtekening leerling:

Klas:

Datum:

9. Bijlage 4 Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart Gmailaccount om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail, hier doe je anderen pijn mee.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden. Let dus op wat voor foto's je op het internet plaatst.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om sms'jes/ appjes op je mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor of de anti-pestcoördinator toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Op de website van slachtofferhulp kun je lezen of je wel of geen aangifte kan doen en wat er gebeurt als je wel aangifte hebt gedaan.
<https://www.slachtofferhulp.nl/gebeurtenissen/stalking/aangifte-doen/>
- Ook kan je naar de website: www.vraaghetdepolitie.nl gaan, hier kan je betrouwbare informatie halen over veiligheid. Kan je het antwoord niet vinden, dan kan er een chatsessie plaatsvinden met iemand van de politie.

10. Bijlage 5 Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten

Pesten (algemeen)

- www.stoppestennu.nl

Voert al jaren een campagne om het pestprobleem op de kaart te zetten. Dit doen zij met behulp van bekende Nederlanders uit de wereld van film, televisie, politiek en sport.

- www.pestweb.nl

Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

- www.nji.nl/pesten

Het NJi is een nationaal kenniscentrum dat actuele kennis over opgroeien verzamelt, verrijkt, duidt en deelt. Zij brengen kennis onder de aandacht en helpen om die kennis toe te passen.

Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/vraag-en-antwoord/aanpak-pesten-school

Op de website van de Rijksoverheid kun je informatie vinden hoe pesten op scholen aangepakt kan worden.

- www.stopdigitaalpesten.nl

Als je gepest wordt of wilt weten hoe je veilig social media gebruikt.

- www.veiliginternetten.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken en klimaat, over het veilig gebruik van internet.

- www.schoolenveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

- www.kennisnet.nl

Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.